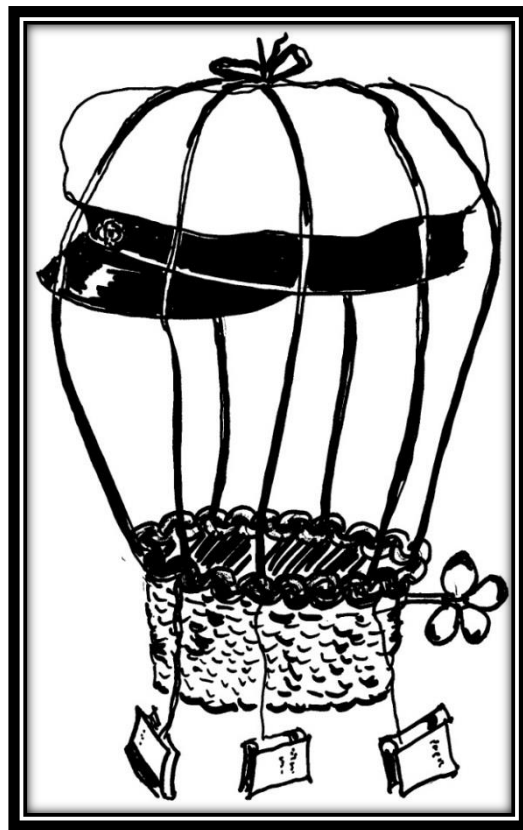

2016–2017
RAUDASKYLÄN
ILTALUKION
OPINTO-OPAS

RKO.fi

1. LUKUVUOSI 2016–2017	3
1.1 Jaksotus ja loma-ajat.....	3
1.2 Juhlat ja tapahtumat	3
2. OPETTAJAT	4
2.1 Ryhmänohjaajat.....	4
2.2 Opettajien yhteystiedot.....	4
3. OPPIAINEET JA KURSSIMÄÄRÄT	5
4. OPISKELU ILTALUKIOSSA.....	6
4.1 Oppimäärän suorittaminen	7
4.2 Kurssin suorittaminen.....	7
4.3 Opiskelukäytäntöjä iltalukiassa	7
4.4 Opintojen ohjaus OPO.....	8
4.5 Kurssivalinnat ja niiden muutokset	8
4.6 Itsenäinen kurssi.....	8
4.7 Oppikirjat	8
4.8 Opintojen keskeytys.....	8
4.9 Kansalaisopiston kurssit	8
4.10 eLukion kurssit.....	9
4.11 Aktiivinen kansalaisuus ja kansainvälisyys.....	9
4.12 Opiskelijoiden tasa-arvo.....	9
4.13 Opiskelijakunta ja opiskelijaneuvosto	9
4.14 Opiskelijahuolto	10
5. TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN KÄYTTÖ.....	10
5.1. Opiston tietokoneiden ja pilvipalvelun käyttö.....	10
5.2 Wilma	11
5.3 Sähköposti.....	11
5.4 Tehtävien palautus sähköisesti	11
5.5 Plagiointi.....	11
6. ARVIOINTI.....	12
6.1 Kurssin arviointi.....	12
6.2 Oppiaineen lopullinen arvosana.....	13
6.3 Oppimäärän kertaus-/korotustentti	13
6.4 Lukion päättötodistus	13
6.5 Koekäytännöt	13
6.6 Uusinta-/korotustentti tai rästikokeen suorittaminen	14
6.7 Korvaavuudet.....	14
7. AINEIDEN KURSSIKOHTAISET TAVOITTEET.....	14
8. YLIOPPILASTUTKINTO	24
8.1 Pakolliset ja ylimääräiset kokeet.....	24
8.2 Osallistumisoikeus.....	25
8.3 Reaaliaineiden koe.....	26
8.4 Ylioppilastutkintotodistus	26
8.5 Ilmoittautuminen	27
8.6 Kokeen uusiminen	28
8.7 Kokeet.....	28
9. YLIOPPILASKOEPÄIVÄT	28
9.1 Syksyn 2016 koepäivät	28
9.2 Kevään 2017 koepäivät.....	29

1. LUKUVUOSI 2016–2017

Lukiomme työskentely on jaettu viiteen seitsemän viikon jaksoon. Iltalukiassa kokeet järjestetään jaksosten loppupuolella. Varsinaista koeviikkoa ei ole.

Syyslukukausi: 10.8.–17.12.2016

Kevätlukukausi: 9.1.–24.5.2017

1.1 Jaksotus ja loma-ajat

1. jakso 10.8.–28.9.16	
2. jakso 29.9.–23.11.16	
3. jakso 24.11.–8.2.17	
4. jakso 9.2.–5.4.17	
5. jakso 6.4.–24.5.17	

syysloma	24.–30.10.2016 (vko 43)
joululoma	19.12.2016–8.1.2017
hiihtoloma	6.–12.3.2017 (vko 10)
pääsiäinen	14.–17.4.2017

1.2 Juhlat ja tapahtumat

Syyslukukausi

opiston joulutori	la 19.11.2016
opiston syyspyhä	su 20.11.2016
Erasmus+ ja Nord+ -hankkeiden vieraita	viikot 46 ja 47
itsenäisyyspäivä ja ylioppilasjuhla	pe 2.12.2016
joulujuhla	la 17.12.2016

Kevätlukukausi

potkiaisit	ke 15.2.2017
penkkarit	to 16.2.2017
vanhojenpäivä	pe 17.2.2017
kevättori	la 6.5.2017
kevätpyhä	su 7.5.2017
ylioppilasjuhla	la 3.6.2017

1.3 Tenttipäivät

Iltalukion yleisiä tenttipäiviä on kerran kuukaudessa ma klo 16.00 – 20.00. Näissä tenteissä opiskelija voi suorittaa rästiin jääneitä kokeita tai uusia jo suoritettujen kursien kokeita. Yksi koe kestää korkeintaan 2h. Tentissä voi tehdä enintään kaksi eri koetta.

Ilmoittautuminen on viimeistään **10 pv** ennen tenttiä kyseisen kurssin opettajalle. Jos et tiedä opettajaa, niin ilmoittaudu Jaanalle. Ilmoittautua voit wilman kautta laittamalla viesti opettajalle tai sähköpostilla.

26.9.2016 klo 16-20	16.1.2017
24.10.2016	6.2.2017
21.11.2016	6.3.2017
19.12.2016	3.4.2017
	8.5.2017
	5.6.2017

2. OPETTAJAT

2.1 Ryhmänohjaajat

Opiskelija tekee ryhmänohjaajansa kanssa omat kurssivalintansa ja laatii opintosuunnitelmansa. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä. Ylioppilaskokeisiin ilmoittautumiset hoidetaan yhdessä oman ryhmänohjaajan kanssa. Opiskelijat voivat olla yhteydessä opettajaan Wilman kautta, mutta yhteyden saa myös sähköpostitse ja puhelimitse.

IL-ryhmän ryhmänohjaaja on Jaana Junttila

2.2 Opettajien yhteystiedot

Opettaja ja oppiaine	Yhteystiedot
Hautala, Jukka <i>rehtori, opintovapaalla</i>	050-3442796 jukka.hautala@rko.fi
Harvala, Jukka <i>rehtori, vs</i>	044-7727055 jukka.harvala@rko.fi
Ahola-Korpi, Sari <i>apulaisrehtori</i>	050-4400048 sari.ahola-korpi@rko.fi

Junttila, Jaana <i>matematiikka, fysiikka</i>	050-3049575 jaana.junttila@rko.fi
Juuso, Sirpa <i>saksa, uskonto, (tuntiopettaja)</i>	sirpa.juuso@rko.fi
Jäkäläniemi, Anne <i>biologia, maantiede, terveystieto, ATK</i>	050-4117947 anne.jakalaniemi@rko.fi
Kangasluoma, Jussi <i>englanti</i>	050-4115285 jussi.kangasluoma@rko.fi
Hyväri, Annukka <i>äidinkieli ja kirjallisuus</i>	annukka.kuhajarvi@rko.fi
Mattila, Juuso <i>matematiikka, fysiikka, kemia</i>	050-5715288 juuso.mattila@rko.fi
Peltoniemi, Päivi <i>psykologia, opinto-ohjaus jatko-opinnot</i>	050-4095755 paivi.peltoniemi@rko.fi
Ahvenainen, Timo <i>historia, yhteiskuntaoppi, filosofia</i>	050-4115814 timo.ahvenainen@rko.fi
Poikajarvi, Taija <i>englanti, ruotsi (tuntiopettaja)</i>	taija.poikajarvi@rko.fi
Säily, Kati <i>liikunta (päiväopiskelijat)</i>	050-3622273 kati.saily@rko.fi

Kirjeposti lähetetään ko. aineenopettajan nimellä osoitteeseen:

Raudaskylän Kristillinen Opisto
Opistontie 4 - 6
84880 YLIVIESKA

IT-tuki: Jari Oksa
jari.oksa@rko.fi

3. OPPIAINEET JA KURSSIMÄÄRÄT

Opiskelijoita, jotka ovat aloittaneet lukion 1.8.2016 tai sen jälkeen, koskevat seuraavat kurssimäärät:

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävät kurssit	Koulukohtaiset kurssit
KIELI- JA KOMMUNIKAATIO-OPINNOT:			
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	4	2
A-kieli, englanti	6	2	3
A-kieli, saksa	6		
B1-kieli, ruotsi	5	2	4
B3-kieli, saksa		4	
MATEMATIIKKA			
Yhteinen matematiikan kurssi	1		

Lyhyt oppimäärä	5	2	2
LUONNONTIETEELLISET OPINNOT	väh. 5		
Fysiikka	1		
Kemia	1		
Biologia	1-2	3	
Maantiede	1-2	2	
HUMANISTISYHTEISKUNNALLISET JA KATSOMUKSELLISET OPINNOT	väh. 6		
Uskonto	1	5	1
Historia	2	4	
Yhteiskuntaoppi	2	2	
Filosofia	1	4	
Psykologia		5	2
TEEMAOPINNOT JA MUUT LUKION TEHTÄVÄÄN KUULUVAT OPPIAINEET			
Terveystieto (TE)		3	1
Opinto-ohjaus			1
TVT			1
Kansainvälisyys			1
Vapaaehtoistyö			1
Kulttuurituotanto			1
Kansalaistoiminta			1

4. OPISKELU ILTALUKIOSSA

Raudaskylän lukiot (iltalukio ja päivälukio) toimivat aikuislukion perusteiden mukaan. **Lukion kurssimäärä on vähintään 44 kurssia.** Aikuislukiossa vastuu opiskelun etenemisestä on opiskelijalla itsellään.

Lukiossa on kolmenlaisia kursseja:

- **pakolliset** kurssit
- **syventävät** kurssit. Valtakunnallisesti samoja kaikissa lukioissa.
- **koulukohtaiset** kurssit

Opiskelijan opinto-ohjelmaan pitää sisältyä kaikki pakolliset kurssit sekä syventäviä ja koulukohtaisia kursseja oman valinnan mukaan. Kaikki kurssit eivät toteudu joka vuosi.

4.1 Oppimäärän suorittaminen

Kunkin *aineen oppimäärään* kuuluvat kaikki opiskelijan ko. aineesta valitsemat kurssit. Opiskelija on suorittanut *lukion oppimäärän*, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikki omaan opinto-ohjelmaansa kuuluvien oppiaineiden oppimäärät.

4.2 Kurssin suorittaminen

Kurssien laskennallinen pituus on 28–38 oppituntia. Opiskelija suorittaa kurssin pääsääntöisesti osallistumalla lähiopetukseen ja tekemällä kurssiin vaadittavat tehtävät ja kokeen. Lähiopetukseen osallistuminen on kuitenkin vapaaehtoista, mutta pois jäännistä pitää ilmoittaa opettajalle. Kurssin voi suorittaa myös itsenäisesti muuna aikana kuin se on jaksoituksessa. Tähän tulee pyytää kirjallisesti lupa opettajalta. Opettaja tuo anomuksen opettajienkokoukseen, jossa asia käsitellään. Itsenäisestä suorituksesta pitää saada arvosanaksi vähintään 5.

Kurssisuoritusta varten on tehtävä kaikki vaadittavat tehtävät. Mikäli jokin osatehtävä puuttuu, kurssi voidaan arvostella täydennettäväksi (T).

4.3 Opiskelukäytäntöjä iltalukiassa

Iltalukio-opiskeluun kuuluu **lähiopetusta ja etäopiskelua**.

- **Lähiopetus** tapahtuu aineenopettajan ohjauksessa opistolla arki-iltana klo 16 jälkeen. Lähiopetusiltana voi olla yhden tai kahden kurssin oppitunteja. Yhteen kurssiin sisältyy 2-4 lähiopetuskertaa, kunkin kesto on 2-3 oppituntia. Työtapoja ovat mm. luennot, oppimiskeskustelut, projektit, tutustumiskäynnit, kielissä keskustelu- ja kuunteluharjoitukset sekä ryhmätyöt. Mikäli kurssille on tulossa vain muutama opiskelija, kurssi voidaan toteuttaa ohjatusti itsenäisenä kurssina. Tällöin lähiopetusta voi olla esimerkiksi yksi kerta tai ei ollenkaan.
- **Etäopiskelulla eli itsenäisellä opiskelulla** tarkoitetaan opiskelijan omaehtoista työskentelyä, jolloin opiskelija perehtyy kurssin aiheeseen kotona lukemalla, tekemällä etätehtäviä, ryhmätöitä jne. sekä valmistautumalla tenttiin. Kurssiin kuuluu tavallisesti myös pakollisia etätehtäviä, jotka tulee palauttaa sovittuna aikana kurssin opettajalle.

Lähiopetusiltoihin osallistuminen ei ole pakollista, mutta opiskelijan tulee ilmoittaa kurssin opettajalle, mikäli hän ei pääse osallistumaan lähiopetuskertaan.

Tutkintotavoitteinen opiskelu

Lukio on suoritettava lukiolain (21.8.1998/629) mukaan neljässä vuodessa. Johtokunnalta voi anoa perustelluista syistä lisääaikaa opiskelulle.

4.4 Opintojen ohjaus OPO

Opiskeluun sisältyy olennaisena osana **opintojen ohjaus (opintojen ohjaus -kurssi OPO)**. Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijan opiskelumotivaatiota, auttaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisessa ja seurata opiskeluprosessin etene- mistä.

4.5 Kurssivalinnat ja niiden muutokset

Opintojen alussa opiskelija tekee alustavan opinto-ohjelman koko lukioajalleen. Sitovan opinto-ohjelman opiskelija laatii ensimmäisen vuoden lopussa tai toisen vuoden alussa. Sen jälkeen omaa opinto-ohjelmaa voi tarkentaa ainoastaan yhdessä ryhmänohjaajan kanssa. Kurssivalinnat ovat sitovia.

4.6 Itsenäinen kurssi

Kurssin suorittaminen muuna aikana kuin jaksotuksessa merkittynä aikana

Kurssit ovat tarjolla pääsääntöisesti jaksotuksessa ilmoitettuina aikoina, mutta perustel- luista syistä voi anoa opettajienkokoukselta lupaa kurssin suorittamista muuna aikana itsenäisesti. Katso 4.2.

4.7 Oppikirjat

Oppikirjat tulee opiskelijan hankkia itse.

4.8 Opintojen keskeytys

Opinnot voi keskeyttää rehtorin luvalla joko yhden jakson tai yhden lukukauden ajaksi. Johtokunnan luvalla opinnot voi keskeyttää koko lukuvuodeksi. Tätä mahdollisuutta kan- nattaa käyttää, mikäli opinnot oikeasti keskeytyvät. Näin lukion opiskeluaika riittää pa- remmin koko ajalle.

4.9 Kansalaisopiston kurssit

Opiskelija voi valita myös opistolla järjestettäviä kansalaisopiston kursseja. Tarkempi kurssilista ilmoitetaan myöhemmin. Opisto maksaa yhden kurssin opiskelijaa kohden. Mahdolliset kurssimateriaalit opiskelija kustantaa itse. Opiskelija ilmoittautuu kansalais- opiston kurssille itse (<http://www.ylivieska.fi/kansalaisopisto> tai puhelimitse) ja päästyään kurssille hän pyytää Infosta opintosetelin, jolla hän voi maksaa kurssin. Opisto kustantaa vain loppuun asti suoritettut kurssit, eli jos opiskelija keskeyttää kurssin, kurssimaksu las- kutetaan opiskelijalta.

4.10 eLukion kurssit

Opiskelija voi valita myös eLukion (<http://www.elukio.fi/>) tarjonnasta sellaisten kielten kursseja, joita opistolla ei ole tarjolla. Opisto maksaa loppuun suoritettun kurssin.

4.11 Aktiivinen kansalaisuus ja kansainvälisyys

Raudaskylän lukiossa tuetaan nuorten kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen vahvistamalla opiskelijoiden tietoisuutta oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan yhteiskunnassa. Aktiivista kansalaisuutta vahvistetaan esim. opiskelijakunnan toiminnassa ja muissa opiskelijoiden järjestämässä tapahtumissa ja projekteissa. Aktiivisen kansalaisuuden teemoja käsitellään myös lukion teemapäivien sisällöissä.

Lukion hankkeet nostavat muun muassa kansalaisuuteen, demokratiaan, kansalaisvaikuttamiseen ja ihmisoikeuksiin sekä maailmankansalaisuuteen ja globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä pohdittavaksi opetuksessa. Tarkoituksena on rohkaista jokaista yksilöä toimimaan tärkeiksi kokemiensa asioiden puolesta.

Opistolla toteutetaan lukuvuonna 2016–2017 useita aktiiviseen kansalaisuuteen ja kansainvälisyyteen liittyviä hankkeita. OPH:n rahoittamassa Uutishuone-hankkeessa tehdään yhteistyötä alueen muiden lukioden kanssa ja kehitetään uudenlaista opiskeluympäristöä alueellisen uutishuonetoiminnan ympärille. OPH:n rahoittamassa Silta-hankkeessa tehdään yhteistyötä tansanialaisen oppilaitoksen kanssa. Hankkeessa opiskelijat pohtivat ihmisoikeuksiin ja kestävään kehitykseen liittyviä teemoja. Kumppanioppilaitoksessa työstetään samankaltaisia teemoja, ja oppilaiden tuotoksista pyritään kokoamaan yhteisiä näkökulmia.

4.12 Opiskelijoiden tasa-arvo

Opistossa on tehty tasa-arvosuunnitelma, jonka puitteissa on arvioitu opiston opiskelijoiden sukupuolista tasa-arvoa. Tasa-arvosuunnitelmaan on kirjattu myös tulevaisuuden toimenpiteitä nais- ja miesopiskelijoiden tasa-arvon kehittämiseksi. Opistossa toimii myös tasa-arvotyöryhmä, joka valvoo suunnitelman toteutusta. Jos opiskelijat kokevat tai havaitsevat sukupuolista epätasa-arvoa tai sukupuolista tai seksuaalista häirintää, ovat he velvollisia ilmoittamaan siitä eteenpäin esimerkiksi ryhmänohjaajalle.

4.13 Opiskelijakunta ja opiskelijaneuvosto

Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki opiskelijat. Jokaisella opiskelijakunnan jäsenellä on oikeus ja mahdollisuus ajaa opiskelijoiden etua, vaikuttaa koulun yleiseen viihtyvyyteen ja

kehittää opiston toimintaa opiskelijan näkökulmasta. Opiskelijakunnan toimintaa johtaa opiskelijaneuvosto, jonka päiväopiskelijat valitsevat keskuudestaan. Opiskelijaneuvoston toiminnassa on mukana myös yksi opettajajäsen.

4.14 Opiskelijahuolto

Opiskelijahuolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Sen tavoitteena on opiskeluun liittyvien ongelmien ennaltaehkäisy ja turvallisen opiskeluympäristön luominen. Opiskelijahuolto on toimintaa, johon osallistuu koko opettajakunta, vapaa-ajanohjaaja sekä kouluterveydenhoitaja. Tarvittaessa toimitaan yhteistyössä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden ja tukiverkostojen kanssa. Koulun opiskeluilmapiiri sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus ja asenteet toisiaan kohtaan ovat opiskelijahuollon toimintaympäristön kannalta keskeisiä tekijöitä.

Opiston opiskelijahuollon tavoitteena on tunnistaa opiskelijoiden ongelmat mahdollisimman varhain ja puuttua niihin välittömästi. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi jatkuvat selittämättömät poissaolot, kurssien keskeyttämiset tai kursseilta poisjäämiset sekä ihmissuhdeongelmat kuten syrjäytyminen. Opiskelijahuollon tavoitteena on tukea ennaltaehkäisevää päihdetyötä ja puuttua mahdollisiin päihteidenkäyttöön liittyviin ongelmatilanteisiin.

Opiston opiskelijahuoltotyötä koordinoi opiskelijahuoltoryhmä, johon kuuluvat apulaisrehtori, terveydenhoitaja, ryhmänohjaajat ja vapaa-ajanohjaaja. Ryhmää täydennetään tarvittaessa muilla asiantuntijoilla. Ryhmä kokoontuu pääsääntöisesti kaksi kertaa kuukaudessa sekä tarvittaessa useammin.

5. TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN KÄYTTÖ

Raudaskylän lukion tieto- ja viestintätekniiikan (TVT) keskeisiä opiskelu- ja työvälineitä ovat Office 365 (OneDrive), LibreOffice ja Wilma. Suositeltavaa on, että jokaisella opiskelijalla on oma tietokone mukana tunneilla.

5.1. Opiston tietokoneiden ja pilvipalvelun käyttö

Tietokoneluokan pöytäkoneille kirjaututaan tunnuksilla lukio.opiskelija@centria.fi ja salasana on [Lukopi07](#). Opiston kannettaville tietokoneille kirjaututaan tunnuksilla [opiskelija](#) ja salasana on [Rauopiskelu](#). Kannettaville koneille on mahdollista kirjautua omilla tunnuksilla.

silla etunimi.sukunimi@rko.fi ja omalla salasanalla. Omia töitä ei saa tallentaa tietokoneelle, sillä siten ne ovat kaikkien konetta käyttävien luettavissa ja muokattavissa. Kaikki omat työt tallennetaan pilveen (OneDrive) tai tarvittaessa muistitikulle. Tulostaminen onnistuu kaikilta tietokonealuokan pöytäkoneilta, mutta vältä turhaa tulostusta. Henkilökohdalliset tulosteet ovat maksullisia (10 snt / tuloste).

Huomioithan, että tietokoneet ovat kaikkien yhteisessä käytössä, joten kohtele niitä kunioittavasti. Älä tallenna koneelle ylimääräisiä tiedostoja tai ohjelmia (esim. pelejä) tai muuta koneen asetuksia. **Sammuta kone aina käytön jälkeen. Jos tietokone ei toimi, ilmoita asiasta välittömästi opettajalle.**

Omien töiden tallentamiseen sekä tiedostojen jakamiseen ja vastaanottamiseen käytetään pilvipalvelua OneDrive. Pilvi on osoitteessa <https://login.microsoftonline.com>.

5.2 Wilma

Raudaskylän lukion Wilma löytyy osoitteesta <http://wilma.rko.fi>. Käyttäjätunnus on muotoa **etunimi.sukunimi** ja salasana luodaan itse erillisen ohjeen mukaan. Huomioithan, että Wilman käyttäjätunnuksella ja salasanalla ei ole mitään yhteyttä tietokoneen käyttäjätunnukseen ja salasanaan! **Muista ladata Wilma-sovellus kännykkääsi!**

5.3 Sähköposti

Sähköpostin osoite on <https://login.microsoftonline.com>. Käyttäjätunnus on aina muotoa etunimi.sukunimi@rko.fi. Vaihda salasana ensimmäisen kirjautumisen yhteydessä.

5.4 Tehtävien palautus sähköisesti

Osa lukuvuoden aikana palautettavista tehtävistä toimitetaan opettajalle sähköisesti. Sähköinen palautus tarkoittaa, että tehtävät ensisijaisesti jaetaan OneDriveen, mutta lähettäminen onnistuu myös sähköpostitse. Tiedostot palautetaan opettajan ohjeiden mukaan. **Muista säilyttää aina itselläsi alkuperäinen asiakirja** (esim. Microsoft Word -dokumentti), jotta voit tehdä työhösi muutoksia myöhemmin.

5.5 Plagiointi

Toisen ihmisen kirjoittaman tekstin esittäminen omana on plagiointia ja täten rikos. Sähköisessä viestinnässä tekstien kopiointi on helppoa, ja se houkuttaa monia liittämään internetistä löytämiään tekstejä omiin tuotoksiinsa. Näin saa tehdä vain, jos tehtävänannossa sallitaan toisten tekstien lainaaminen. Tällöin on ilmaistava selkeästi, mistä lähteestä teksti on lainattu.

Jos oppilasta epäillään plagioinnista, asia käsitellään opettajien kesken, ja jos väärinkäytöksiä ilmenee, kurssisuoritus hylätään ja kurssi on käytävä uudelleen. Jos plagiointi on jatkuva, opettajat sopivat jatkotoimista yhdessä rehtorin kanssa.

6. ARVIOINTI

6.1 Kurssin arviointi

Opiskelijalle selvitetään kurssin alussa kunkin kurssin arvioinnin perusteet. Kurssin arvosanaan vaikuttavat kurssikokeen lisäksi myös tuntiosaaminen ja jatkuva näyttö, jota ovat mm. vastuuntunto ja tehtävien tunnollinen suorittaminen, aktiivisuus tunneilla sekä suhtautuminen opiskelijatovereihin, opiskeluun ja opiskeluyhteisöön.

Jokainen kurssi arvioidaan itsenäisenä kokonaisuutena. 4 (heikko), 5 (välttävä), 6 (kohdalainen), 7 (tydyttävä), 8 (hyvä), 9 (kiitettävä), 10 (erinomainen), suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty). Sanallisella arvioinnilla voidaan täydentää numeroarviointia. Jokaisen numerolla arvioidun kurssin pakollisen kurssin arvosana vaikuttaa oppiaineen kokonaisarvosanaan.

Numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakolliset ja syventävät kurssit

Suoritettu (S) – merkinnällä arvioidaan

- opinto-ohjaus
- koulukohtaiset kurssit (ks. kurssikuvaukset)
- yhden kurssin käsittävät oppiaineet (jos opiskelija sitä esittää. S-merkintä tulee tässä tapauksessa vasta päättötodistukseen).

Kurssi arvostellaan merkinnällä K = keskeytynyt seuraavissa tapauksissa:

- opiskelu keskeytyy liiallisten poissaolojen vuoksi (ei koske iltalukiota)
- opiskelija jää pois kurssilta tai ei tule kurssille, jonka on valinnut, eikä ole sopinut muutoksesta ryhmänohjaajan kanssa

Keskeytynyt kurssi on suoritettava uudelleen.

Kurssi arvioidaan T-merkinnällä = täydennettävä, kun opiskelija on osallistunut koko kurssin opetukseen, mutta ei ole suorittanut kurssin koetta ja/tai jättänyt suorittamatta kurssin suorittamiseen vaadittuja tehtäviä.

Hylätyn kurssin (arvosana 4 tai T) voi suorittaa uusintakokeessa tai korotustentissä. **Puuttuvat kurssiin kuuluvat pakolliset tehtävät on palautettava seuraavan jakson aikana**, muutoin kurssi arvostellaan keskeytyneeksi ja se on suoritettava kokonaan uudelleen.

6.2 Oppiaineen lopullinen arvosana

Oppiaineen oppimäärän lopullinen arvosana määräytyy kaikkien numerolla arvioitujen kurssien perusteella. Oppimäärän hyväksytyt suorittaminen edellyttää, että hän on suorittanut vähintään 2/3 pakollisista ja valtakunnallisesti syventävistä kursseista yläarvoisesti (vähintään 5).

Kun oppiaineen valittu oppimäärä on suoritettu, ei opiskelija voi enää korottaa yksittäisiä kursseja. Oppiaineen lopullista arvosanaa voi korottaa oppimäärän korotustentissä.

6.3 Oppimäärän kertaus-/korotustentti

Lukion suorittamisen loppuvaiheessa opiskelijan voi osallistua oppiaineen oppimäärän kertaus-/korotustenttiin ja yrittää korottaa ko. aineen arvosanaa.

6.4 Lukion päättötodistus

Päättötodistukseen merkitään opiskelijan oman opintosuunnitelman mukaan loppuun suoritettut oppiaineet. Aineen oppimäärän numero muodostuu kurssiarviointien keskiarvosta.

Vain yhden kurssin käsittävät oppiaineet voidaan arvioida S-merkinnällä lukion päättötodistuksessa, mikäli opiskelija sitä pyytää. Todistuksen lisätietoja-kohdassa voidaan arvioida muutakin opiskelijan opiskeluun liittyvää erityisosaamista sekä oppilaitoksen tavoitteiden mukaista toimintaa.

HUOM! Ylioppilastutkinto on sidoksissa lukion päättötodistukseen. Ilman lukion päättötodistusta ei saa myöskään ylioppilastodistusta. (Ei koske ammattitutkinnon suorittaneita.)

6.5 Koekäytännöt

- Kokeisiin on saavuttava ajoissa. Kielten kuunteluihin ei pääse myöhästyneenä.
- Koetilaan saa tuoda vain omat kirjoitusvälineet ja muut ko. kokeessa tarvittavat välineet. Ulkovaatteet, laukut ja kännykät on jätettävä luokan etuosaan.

- Yhdellä koekerralla voi suorittaa enintään kahden eri kurssin kokeet (yleinen tentti).
- Kokeesta voi poistua aikaisintaan puolen tunnin kuluttua, ellei opettaja toisin ohjeista.
- Vessaan voi poistua vain opettajan luvalla.
- Kokeen tehtäväpaperit on aina palautettava kokeen valvojalle.
- Jos opiskelija lunttaa, koe katsotaan hylätyksi.

6.6 Uusinta-/korotustentti tai rästikokeen suorittaminen

Kurssin käynyt opiskelija saa osallistua uusintakokeeseen, mikäli hän on saanut kurssista arvosanan 4 tai T tai hän haluaa korottaa hyväksytyä arvosanaa.

Ilталukiolainen voi tehdä puuttuvan kokeen tai korottaa/uusia kurssiarvosanaa tenttipäivänä, joita on kerran kuukaudessa. Ilmoittautuminen tapahtuu sähköpostilla kyseisen kurssin opettajalle. Ilmoittautumisviesti pitää myös välittää Jaana Junttilalle. Ilmoittautuminen on sitova. Kurssin koetta voi uusia yhteensä 2 kertaa. Tämän jälkeen hänen on saadaksesen paremman arvosanan suoritettava kurssi uudelleen.

Jos opiskelija ilmoittautumisestaan huolimatta ei tule kokeeseen, ilmoittautuminen katsotaan käytetyksi koekerraksi ja arvosana säilyy ennallaan.

Ainoastaan kunkin aineen kolmea viimeisintä hyväksytyä kurssia voi korottaa.

6.7 Korvaavuudet

Korvaavuuksista sovitaan erikseen. Muissa lukioissa suoritettut opinnot hyväksytään sellaisenaan opiskelijan pyynnöstä lukio-opintojen alussa. Myös muissa oppilaitoksissa suoritettavia opintoja voi saada korvaaviksi opinnoiksi. Harrastekurssien hyväksymisestä lukio-opinnoiksi sovitaan tapauskohtaisesti. Korvattavan kurssin täytyy täyttää lukiokurssin vaatimukset sisällöltään ja tuntimäärältään. Avoimen yliopiston/ammattikorkeakoulun opintoja hyväksytään korkeintaan 3 kurssia osaksi lukion oppimäärää.

7. AINEIDEN KURSSIKOHTAISET TAVOITTEET

Kurssin koodi muodostuu siten, että ensin on oppiaineen koodi, sen jälkeen kurssin järjestysnumero. Kurssikoodissa k merkitsee koulukohtaista kurssia.

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
ÄI1	Tekstit ja vuorovaikutus	Opiskelijan monilukutaito sekä kyky toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät.
ÄI2	Kieli, kulttuuri ja identiteetti	Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.
ÄI3	Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa	Opitaan tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissa.
ÄI4	Tekstit ja vaikuttaminen	Tarkastellaan tekstejä vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Perehdytään vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin.
ÄI5	Teksti ja konteksti	Tarkastellaan tekstejä ja niiden kontekstista käsin. Tulkitaan ja tuotetaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.
ÄIk11 koko	Lukudiplomi	Diplomi suoritetaan lukio-opintojen ohessa. Sovitusta kirjallisuudesta luetaan 16 teosta ja ne tentitään kirjallisesti.
ÄIk12	Ylioppilaskurssi	Kerrataan tekstitaidon yo-koetta ja esseekoetta varten. Suositeltava kurssi kaikille opiskelijoille!

RUOTSI

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
RUB1	Minun ruotsini	Kartoitetaan ja kehitetään kielitaidon eri osa-alueiden osaamista. Syvennetään vuorovaikutustaitoja esim. matkailuun ja arkeen liittyen.
RUB2	Hyvinvointi ja ihmissuhteet	Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Pohditaan, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on sekä teknologian ja digitalisaation merkitystä.
RUB3	Kulttuuri ja mediat	Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaalaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin.

RUB4	Monenlaiset elinympäristömme	Kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aiheina kulttuurisesti moninainen elinympäristö ja yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt.
RUB5	Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi	Harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia, esim. ruotsin kielellä opiskelu tai työnteko, osallistuminen pohjoismaiseen tai muuhun kv-yhteistyöhön.
RUB6 syv.	Viesti ja vaikuta puhuen	Syvennetään suullista kielitaitoa ja taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Kerataan ja täydennetään pakollisten kurssien aihepiirejä.
RUB7 syv.	Kestävä elämäntapa	Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Käsitellään eri tekstilajien tekstejä. Jatketaan pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta.
RUAk9 koko	Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	Kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta ruotsin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoi-keuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa. Itsenäinen kurssi.
RUAk10 koko	Tiede ja tulevaisuus	Syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa eri tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvi-isiöitä erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Itsenäinen kurssi.
RUB0	Johdatus lukion ruotsiin	Sisältää lukion ruotsin opiskelun kannalta perusvalmiuksia. Suoritetaan iltalukiassa. Ei lasketa kurssisuorituksiin.

ENGLANTI

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
ENA1	Englannin kieli ja maailmani	Kurssilla arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kie-

		lellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista.
ENA2	Ihminen verkostoissa	Kurssilla harjoitellaan toimintaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.
ENA3	Kulttuuri-ilmiöitä	Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.
ENA4	Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.
ENA5	Tiede ja tulevaisuus	Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisiona erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä.
ENA6	Opiskelu, työ ja toimeentulo	Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät opiskelijan elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.
ENA7 syv.	Kestävä elämäntapa	Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, ker-

		toivia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta.
ENA8 syv.	Viesti ja vaikuta puhuen	Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.
ENAk10 koko.	Kääntäminen	Tutustumme kääntäjän työn haasteisiin. Käänämme haastavia tekstejä. Suositellaan vain niille, joiden keskiarvo on 8 tai parempi.
ENAk0	Johdatus lukion englantiin	Sisältää lukion englannin opiskelun kannalta perusvalmiuksia. Suoritetaan iltalukiassa. Ei merkitä kurssirekisteriin.

SAKSA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
SAB1 syv.		
SAB2 syv.		
SAB3 syv.		
SAB4 syv.		
SAA1	Minä ja muut	Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja hlön kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.
SAA2	Viestintä ja vapaa-aika	Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.
SAA3	Opiskelu ja työ	Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään ja kurssilla harjoitellaan niille tyyppillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä.

SAA4	Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.
SAA5	Kulttuuri	Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.
SAA6	Tiede, talous ja tekniikka	Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Jatkeetaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

LYHYT MATEMATIIKKA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
MAY1	Luvut ja lukujonot	Lukujen laskutoimitusten kertaaminen, 1. asteen yhtälö, potenssilaskut sekä eksponenttiyhtälöitä, prosenttilaskentaa, funktioita ja niiden kuvaajia sekä lukujonoja ja niillä laskemista.
MAB2	Lausekkeet ja yhtälöt	Tarkastellaan yhtälöitä ja yhtälöpareja.
MAB3	Geometria	Tutustutaan suorakulmaisen kolmion trigonometriaan, Pythagoraan lauseeseen ja määrittään kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia.
MAB4	Matemaattisia malleja	Sovelletaan lineaarista ja eksponentiaalista malleja, ratkaistaan eksponentti- ja potenssiyhtälöitä sekä syvennetään tietoa lukujoinoista.
MAB5	Tilastot ja todennäköisyys	Tilastolaskentaa ja todennäköisyyslaskentaa.
MAB6	Talousmatematiikka	Indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia sekä taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonon ja summien avulla.
MABk10	yo-laskujen kurssi	Lasketaan itsenäisesti yo-tehtäviä 100 kpl.

BIOLOGIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
BI1	Elämä ja evoluutio	Tavoitteena on tutustua biologiaan tieteenä. Lisäksi katsotaan eliömaailman rakennetta ja toimintaa sekä yksilö- että populaatiotasolla. Keskeisenä teemana ovat evoluutiokysymykset

BI2	Ympäristö ja ekologia	Kurssilla tarkastellaan ekologian perusteita, elämän monimuotoisuutta ja sen uhkia Suomessa ja maailmalla. Lisäksi tutkitaan ympäristön muuttumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä ja kestävä kehityksen perusteita.
BI3 syv.	Solu ja perinnöllisyys	Kurssilla tutkitaan solujen rakennetta ja toimintaa. Lisäksi tutustutaan perinnöllisyystieteen yleisiin sääntöihin, solubiologisiin tutkimusmenetelmiin ja ympäristön vaikutukseen.
BI4 syv.	Ihmisen biologia	Kurssilla tutustutaan ihmisen fyysisiin, rakenteellisiin ja toiminnallisiin ominaisuuksiin. Lisäksi perehdytään erilaisiin elimistön säätelyjärjestelmiin sekä ihmisen terveyteen vaikuttaviin tekijöihin.
BI5 syv.	Biologian sovellukset	Kurssilla syvennetään tietoja solubiologiasta ja genetiikasta sekä solubiologisista ja geeniteknologisista menetelmistä lääketieteessä, teollisuudessa, elintarvikkeiden tuotannossa, luonnonvarojen kestävässä käytössä ym.

MAANTIEDE

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
GE1	Maailma muutoksessa	Kurssilla perehdytään maantieteelliseen maailmankuvaan ja ihmisen toimintaan maapallolla. Keskeisinä teemoina ovat luonnon olosuhteista johtuvat riskit, kuten tulivuorenpurkaukset, maanjäristykset, myrskyt ja ilmaston muuttuminen.
GE2 syv.	Sininen planeetta	Kurssilla syvennetään ymmärrystä kivi- vesi- ja ilmakehän rakenteesta ja niiden toiminnan vaikutuksista eliöstöön. Lisäksi perehdytään maantieteellisen ajattelun ulottuvuuksiin.
GE3 syv.	Yhteinen maailma	Käsitellään ihmismaantieteen kysymyksiä, kuten väestön alueellinen jakautuminen, hyvinvointi ja menestyminen eri maailman kolkissa. Kurssilla perehdytään myös luonnonvarojen käyttöön ja käytön seurauksiin eri puolilla maapalloa.
GE4 syv.	Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta	Kurssilla syvennetään aiemmin opittua tietoa laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Kurssilla korostuu maailmanlaajuinen ajattelu ja kehitystrendit.

Lisäksi opiskellaan geomedian käyttöä pienenmuotoisen tutkielman kautta.

FYSIIKKA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
FY1	Fysiikka luonnontieteenä	Esitellään fysiikkaa laajasti sekä selvitetään fysiikan merkitystä jokapäiväiseen elämään ja hyvinvointiimme. Maailmankaikkeus ja sen perusvuorovaikutukset. Voima ja liike.

KEMIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
KE 1	Kemiaa kaikkialla	Kemian merkitys nykyaikana, jaksollinen järjestelmä, alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia, turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen.

USKONTO

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
UE1	Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä	Uskonnon määrittely ja tutkiminen, uskonnon kieli ja ominaispiirteet. Maailman uskontotilanne. Kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tausta ja keskeiset piirteet.
UE2 syv.	Maailmanlaajuinen kristinusko	Kristinuskon yhteiskunnallinen asema ja vaikutus kulttuuriin. Kristinuskon keskeisten suuntausten ja kristillisperäisten liikkeiden synty ja erityispiirteet. Kristinuskon ajankohtaiset kysymykset.
UE3 syv.	Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä	Kiinan, Intian ja Japanin uskontojen, luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeiset piirteet ja vaikutus.
UE4 syv.	Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa	Suomalaisten suhde uskontoon. Uskontojen ja uskonottomuuden vaikutus suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja tapakulttuurissa.
UE5 syv.	Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa	Uskonnon tutkimuksen näkökulmat eri tieteidenaloissa. Uskonnolliset teemat ja symboliikka taiteessa ja populaarikulttuurissa. Muinais-suomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä.
UE6 syv.	Uskonnot ja media	Uskontojen näkyvyys mediassa. Median hyödyntäminen uskonnoissa. Median vaikutus uskontoilmiöihin.

FILOSOFIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
F11	Johdatus filosofiseen ajatteluun	Opiskelija oppii hahmottamaan filosofian ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja. Filosofian osa-alueet. Argumentaatio ja päättely. Tiedon luonne.

HISTORIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
HI1	Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa	Historia tieteenalana. Väestökehityksen, talouden, luonnon ja yhteiskunnan välisen vuorovaikutuksen kehittyminen kivikaudesta nykypäivään. Eurooppalaisten yhteiskuntien muodostuminen.
HI2	Itsenäisen Suomen historia	Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen. Kriisit. Suuret taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.
HI3 syv.	Kansainväliset suhteet	Kansainvälisen politiikan tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvulta lähtien. Analysoidaan politiikan ilmiöitä taloudellisen ja aatteellisen kilpailun kannalta. Demokratia vastaan diktatuuri. Nykymaailman konfliktit ja niiden taustat.
HI4 syv.	Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys	Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia antiikista nykyaikaan, keskeistä on ihmisen maailmankuvan muutos, tieteen ja taiteen virtaukset ja aatehistoriallinen kehitys.
HI5 syv.	Ruotsin itämaasta Suomeksi	Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalainen kulttuuriperintö. Tarkastellaan väestö-, talous- ja kulttuurihistoriaa sekä poliittista historiaa. Voidaan suorittaa myös verkkokurssina.
HI6 syv.	Maailman kulttuurit kohtaavat	Kurssilla tarkastellaan merkittäviä ulkoeurooppalaisia kulttuureja, jotka ovat olleet kosketuksessa länsimaiden kanssa; yleiskuva kunkin kulttuurin historiasta ja ominaispiirteistä sekä niiden muuttumisesta ja asemasta 2000-luvun maailmassa. Tehtävät, pohdiskelu, keskustelu ja internet-työskentely ovat kurssin opiskeluun kuuluvia työskentelytapoja.

YHTEISKUNTATIETO

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
--------	--------------	----------------

YH1	Suomalainen yhteiskunta	Kurssilla tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteisiin, perusoikeuksiin ja vaikuttamiskeinoihin. Hyvinvointivaltio ja sen haasteet, politiikka ja päätöksenteko.
YH2	Taloustieto	Tutustutaan talouden keskeisiin perusteisiin, Suomen ja kansainväliseen talouselämään. Taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä, työnteon ja yrittäjyyden merkitys.
YH3 syv.	Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma	Perehdytään Euroopan unionin toimintaan ja Yksittäisen kansalaisen asemaan siellä. Opitaan tuntemaan Euroopan yhdentymisen sekä globalisaation tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia.

PSYKOLOGIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
PS1 syv.	Psyykinen toiminta ja oppiminen	Biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkitys ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä. Psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteita, motivaatiota ja kognitiivisia toimintoja. Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmasta. Psykologisen tutkimustiedon muodostuminen.
PS2 syv.	Kehittyvä ihminen	Ihmisen kehitys ja sen eri osa-alueet (esim. kognitiivinen kehitys, emotionaalinen kehitys ja psykososiaalinen kehitys) erityisesti lapsuus- ja nuoruusiässä, mutta myös läpi ihmisen koko elämänkaaren. Ihmisen psyykkiseen kehitykseen vaikuttavia biologisia ja sosiokulttuurisia tekijöitä
PS3 syv.	Tietoa käsittelevä ihminen	Kognitiiviset perustoiminnot eli havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti sekä jokin korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiö, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot.
PS4 syv.	Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys	Tunteiden muodostuminen ja myös niiden biologinen perusta ja toisaalta kulttuurisidonnaisuus. Oman psyykkisen hyvinvoinnin ja tasapainon tukeminen. Uni, nukkuminen ja stressi. Mielenterveys ja keskeiset mielenterveyden ongelmat.
PS5 syv.	Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen	Persoonallisuuden käsite ja erilaisia teorioita, jotka selittävät persoonallisuutta ja sen rakennetta. Kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan

PSk6 koko.	Sosiaalipsykologia ja psykologinen tutkimus	Kurssilla syvennetään ymmärrystä ryhmän vaikutuksesta yksilöön erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja tutustutaan erilaisiin sosiaalipsykologian tutkimuksiin ja niiden tuloksiin. Media psykologisesta näkökulmasta. Psykologisen tutkimuksen periaatteet ja niiden soveltaminen.
-------------------	---	--

OPPILAAN RYHMÄNOHJAUS

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
OPO1	Opiskelu lukiossa ja yo-kirjoitukset	Suoritetaan kurssivalinnat ja laaditaan opintosuunnitelma. Käydään läpi yo-kirjoituskäytäntöjä.

8. YLIOPPILASTUTKINTO

Ylioppilastutkinto järjestetään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä, yhtä aikaa koko maassa lukiokoulutusta järjestävissä oppilaitoksissa. Kevään tutkinnon kuullunymmärtämiskokeet ja äidinkielen tekstitaidon koe järjestetään helmikuun puolivälissä. Kirjalliset kokeet järjestetään maaliskuussa. Syksyn tutkinto järjestetään pääasiallisesti syyskuun jälkipuoliskolla.

Tutkinto on suoritettava enintään **kolmen perättäisen tutkintokerran aikana** (esim. kevät 2017 syksy 2017, kevät 2018).

8.1 Pakolliset ja ylimääräiset kokeet

Pakollisia kokeita on yhteensä neljä, joista on kaikille pakollinen

1. äidinkielen koe
ja kolme muuta (pakollista) koetta seuraavien neljän kokeen joukosta:
2. toisen kotimaisen kielen koe
3. yksi vieraan kielen koe
4. matematiikan koe
5. reaaliaineissa järjestettävä koe (ainereaaali).

Kokelas voi vapaasti valita kolme muuta tutkintoonsa pakollisesti kuuluvaa koetta neljän viimeksi mainitun kokeen (2.–5.) joukosta.

Pakollisten kokeiden lisäksi kokelas voi osallistua yhteen tai useampaan ylimääräiseen kokeeseen.

1. toisen kotimaisen kielen koe
2. matematiikan koe
3. reaaliaineiden koe
4. vieraiden kielten kokeita

Kokeiden tehtävät laaditaan kussakin oppiaineessa pakollisten ja syventävien kurssien mukaan.

Matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraissa kielissä järjestetään vaativuudeltaan kahden eri tason kokeet. Kokelas saa lukio-opinnoistaan riippumatta valita, kumman tason mukaiseen kokeeseen hän edellä mainituissa aineissa osallistuu. Kokeeseen on kuitenkin suoritettava **vaativampi koe vähintään yhdessä seuraavista pakollisista kokeista: matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä tai vieraassa kielessä**. Toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraassa kielessä vaativammalla kokeella tarkoitetaan peruskoulun ala-asteelta alkavan, kaikille yhteisen kielen (A-kielen) oppimäärään perustuvaa koetta.

8.2 Osallistumisoikeus

Lukion opiskelija ilmoittautuu ylioppilastutkintoon suorittaakseen koko tutkinnon, ei pelkästään erillisiä kokeita. Opiskelijalla on oikeus osallistua tutkinnon kokeeseen, kun hän ennen kirjalliseen kokeeseen osallistumistaan on opiskellut vähintään asianomaisen oppiaineen pakolliset kurssit. Äidinkielessä pakolliset kurssit tulee olla suoritettuina ennen tekstitaidon kokeeseen osallistumista.

Opiskelijalla on oikeus osallistua vieraan kielen lyhyen oppimäärän kokeeseen, kun hän on opiskellut vähintään kolme lukiokurssia tätä kieltä. Sellaisen reaaliaineen kokeeseen, jossa ei ole yhtään pakollista kurssia, opiskelija voi osallistua opiskeltuaan kaksi aineen lukiokurssia.

Koe, johon kokelas on ilmoittautunut, mutta johon hän ei ole saanut osallistumisoikeutta, poistetaan lautakunnassa kokelaan aineista. Tätä ei katsota kokeen yrityskerraksi.

8.3 Reaaliaineiden koe

Yhdellä tutkintokerralla järjestetään kaksi reaaliaineiden koepäivää. Koepäivät sijoitetaan tutkintoaikatauluun siten, että niiden välillä on noin viikko. Tarkista kirjoittamasi reaaliaineen koepäivä!

Koepäivä A	Koepäivä B
psykologia	ev.-lut. uskonto
filosofia	ortodoksinen uskonto
historia	elämäkatsomustieto
fysiikka	yhteiskuntaoppi
biologia	kemia
	maantiede
	terveystieto

Kokelas voi osallistua yhtenä koepäivänä vain yhden reaaliaineen kokeeseen. Siten kokelas voi suorittaa yhdellä tutkintokerralla enintään kaksi reaaliaineen koetta. Tutkinnon hajauttamalla kokelas voi halutessaan osallistua usean reaaliaineen kokeeseen.

Tehtäviä ja vastauksia (tehtävien määrä/vastausten enimmäismäärä) on eri aineissa seuraavasti: uskonto 10/6, elämäkatsomustieto 10/6, psykologia 10/6, filosofia 10/6, historia 10/6, yhteiskuntaoppi 10/6, fysiikka 13/8, kemia 12/8, biologia 12/8, maantiede 10/6 ja terveystieto 10/6.

Kussakin reaaliaineen kokeessa voi olla 1–2 vaativaa jokeritehtävää ja 1–4 oppiainerajat ylittävää tehtävää. Tavanomainen tehtävä pisteytetään välillä 0–6 ja jokeritehtävä välillä 0–9.

8.4 Ylioppilastutkintotodistus

Ylioppilaskokeiden tulokset julkaistaan syksyllä marraskuun 25. päivän tienoilla, ja keväällä toukokuun 20. päivän jälkeen.

Kokelas saa ylioppilastutkintotodistuksen sinä tutkintokertana, jolloin kaikki pakolliset kokeet on suoritettu hyväksytysti ja lukion oppimäärä on suoritettu. Ylioppilastutkinto on sidoksissa lukion päättötodistukseen: jos lukion kurseja on suorittamatta, myös ylioppilastodistus ja valkolakki jäävät saamatta. Rehtori ilmoittaa keväällä 10.5. ja syksyllä 7.11.

ylioppilaslautakunnalle, ketkä lukion oppilaista saavat tai eivät saa todistusta. **Opiskelijan on itse huolehdittava, että kaikki lukion kurssit on suoritettu ajoissa!** Mikäli opiskelija haluaa yo-todistuksen keväällä, lukion oppimäärä on suoritettava 30.4. mennessä. Syksyn vastaava päivämäärä on 31.10.

Ylioppilastutkintotodistuksesta ilmenevät suoritettut pakolliset ja ylimääräiset kokeet, kokeen taso ja kokeesta saatu arvosana. Arvosanat ja niitä vastaavat pistemäärät ovat seuraavat:

- laudatur (L)...7
- eximia cum laude approbatur (E)...6
- magna cum laude approbatur (M)...5
- cum laude approbatur (C)...4
- lubenter approbatur (B)...3
- approbatur (A)...2
- improbatur (I)...0

Huom: Tarkemmat ainekohtaiset ohjeet ja tiedot mm. tehtävätyypeistä, arvostelusta ja kompensatiosta voi lukea sivulta <http://www.ylioppilastutkinto.fi>.

8.5 Ilmoittautuminen

Kevään tutkintoon on ilmoittauduttava **viimeistään** edellisen vuoden **marraskuun 23. päivänä** ja syksyn tutkintoon on ilmoittauduttava **viimeistään kesäkuun 5. päivänä** kirjallisesti. Ilmoittautumislomake täytetään Wilmassa, tulostetaan ja varmennetaan omalla allekirjoituksella. Erityinen ilmoittautumistilaisuus järjestetään marraskuussa ja toukuu-kuussa. Ilmoittautumislomakkeet toimitetaan ryhmänohjaajalle. Syksyn kokeisiin osallistuneet voivat ilmoittautua tutkintotulosten selvittyä tai viimeistään 1.12..

Tutkintoon ilmoittautuminen on sitova. Koe, johon kokelas on ilmoittautunut, mutta johon hän ilman erityisen painavaa syytä on jäänyt saapumatta, katsotaan hylätyksi. Ilmoittaututtaessa tehtyjä valintoja kokeen pakollisuudesta tai ylimääräisyydestä tai kokeen tasosta ei voi jälkikäteen muuttaa.

Jos kokelaalla on todettu luku- ja kirjoitushäiriö, todistus lukihäiriöstä on toimitettava kansliaan, joka toimittaa sen lautakunnalle ilmoittautumistietojen mukana. Samoin selvitys vieraskielisyydestä voidaan lähettää ilmoittautumisen yhteydessä. Vieraskielisille on tarkemmin ohjeita yo-tutkinnon nettisivulla.

Tutkintoa tai erillisiä kokeita suorittamaan ilmoittautunut kokelas on velvollinen maksamaan ylioppilastutkintoon liittyvät maksut. Hinnasto on internet-sivulla www.ylioppilastutkinto.fi.

8.6 Kokeen uusiminen

Ylioppilastutkinnon kokeen hyväksytysti suorittanut saa uusia kokeen yhden kerran. Hyväksytyyn kokeen uusimisella ei ole aikarajaa. Hylätyn pakollisen kokeen saa uusia kaksi kertaa tätä tutkintokertaa välittömästi seuraavien kolmen tutkintokerran aikana.

Hylätyn pakollisen kokeen uusija voi vaihtaa tämän kokeen tasoa, kun ensin on varmistettu, että tutkintoon sisältyy yksi pitkään oppimäärään perustuva koe. Hylätyn ylimääräisen kokeen tasoa ei voi vaihtaa.

Jollei tutkintoa ole suoritettu säädetyssä ajassa, on se kokonaisuudessaan uusittava.

8.7 Kokeet

YO- kokeisiin ohjeistetaan erikseen mm. opon tunneilla ja yo-infoissa, joissa on tärkeä olla paikalla.

9. YLIOPPILASKOEPÄIVÄT

(katso www.ylioppilastutkinto.fi)

9.1 Syksyn 2016 koepäivät

(Keltaisella pohjalla olevat sähköisiä kokeita)

Kuullunymmärtämiskokeet

ma 12.9.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (englanti)
ti 13.9.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 14.9.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (englanti)

Kirjalliset kokeet

pe 16.9.	äidinkieli, tekstitaidon koe
ma 19.9.	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
ke 21.9.	vieras kieli, pitkä oppimäärä, (englanti ja saksa)

pe 23.9.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ma 26.9.	äidinkieli, esseekoe
ke 28.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 30.9.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
ma 3.10.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (saksa)

9.2 Kevään 2017 koepäivät

Kirjallinen koe

pe 10.2.	äidinkieli, tekstitaidon koe
----------	------------------------------

Kuullunymmärtämiskokeet

ma 13.2.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 14.2.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (englanti)
ke 15.2.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (englanti)

Kirjalliset kokeet

ma 13.3.	äidinkieli, esseekoe
ke 15.3.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
pe 17.3.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (englanti, saksa)
ma 20.3.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 22.3.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 24.3.	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
ma 27.3.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (englanti, saksa)